

A KÖRMENDI GALÉRIA KIADVÁNYAI

Nagy ívű munkát takar a fenti cím, hiszen a Körmendi–Csák házaspár több évtizedes kulturális missziós munkája áll mögötte. Dr. Körmendi Anna ügyvéd és dr. Csák Máté építész a kilencvenes évek elejétől gyűjtötték tudatosan a kortárs magyar képző- és iparművészet alkotásait, és mára gyűjteményük szinte minden területen reprezentatív anyaggal rendelkezik. Mindeközben ráébredtek annak fontosságára is, hogy a művészek menedzselése érdekében nélkülözhetetlen a róluk szóló kiadványok megjelenítése. Így kezdtek hozzá 1994-ben a rangos művészeti albumok, egyedi művészeti könyvek kiadásához, amelyek ma már az OSZK Magyar Elektronikus Könyvtárban is sorra fellelhetők.

Körmendi Anna 2017 decemberében sajnos elveszítette társát, Csák Mátét, ám közös munkájukat tovább folytatta. Most az ő visszaemlékezéséből idézünk részleteket könyvkiadásuk kezdetéről.

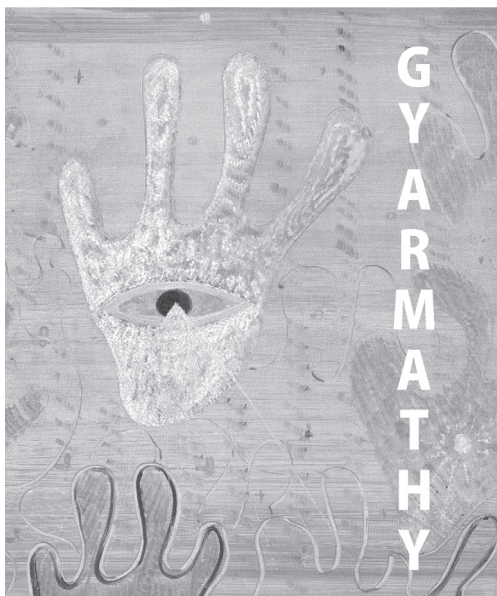
KÖRMENDI ANNA

A THORMA-MONOGRÁFIÁTÓL A MEK-KÖNYVEKIG

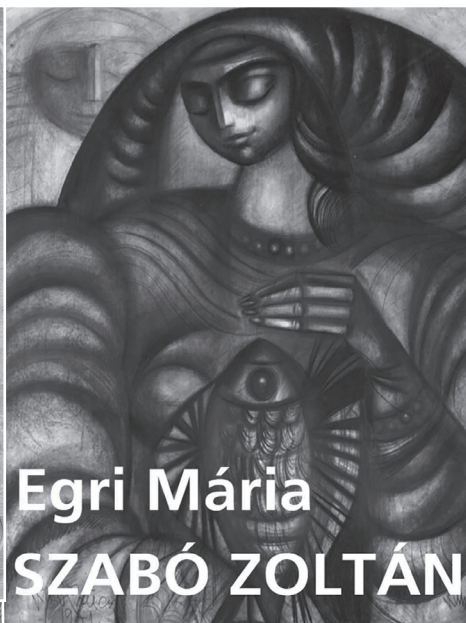
1994 júliusában, egy Gerzson-kiállítás megnyitóján ismerkedtünk meg Németh Géza festőművésszel. Nem sokkal később véletlenül fültanúja volt annak a beszélgetésünknek, amelyet egy német házaspárral folytatunk a galériánkban. Miután mindent alaposan megnézték, egy Dienes Gábor-képnél lecövekeltek, és faggatni kezdtek, hogy ki ez a művész,

milyen stílusban festett korábban? Szeretnének katalógust, könyvet látni róla, mondták. Sajnos azonban a négy képen kívül, amelyet kiállítottunk, mást nem tudunk mutatni, és válaszolni is nehezen tudunk. Összefoglaló művészettörténeti munkák, monográfiák a kortárs művészetről akkoriban még alig voltak, a jelenkor alkotói a múzeumokban csak ritkán

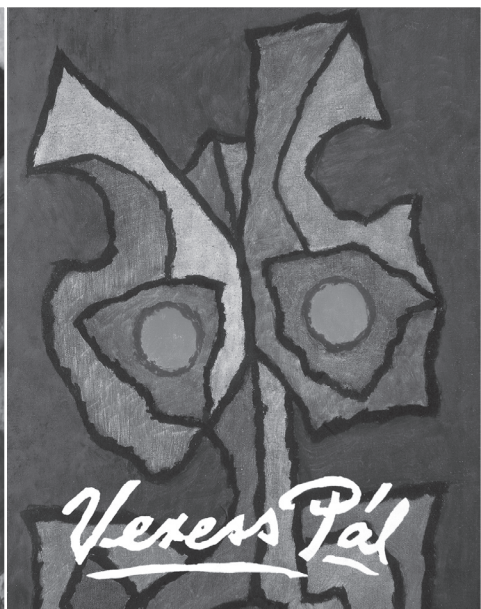

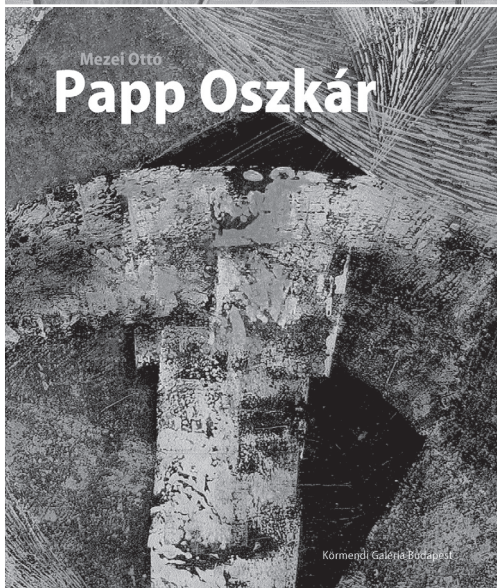
GYARMATHY

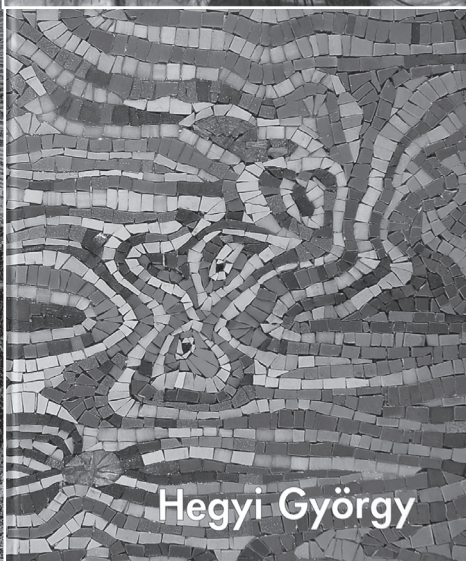
Egri Mária
SZABÓ ZOLTÁN

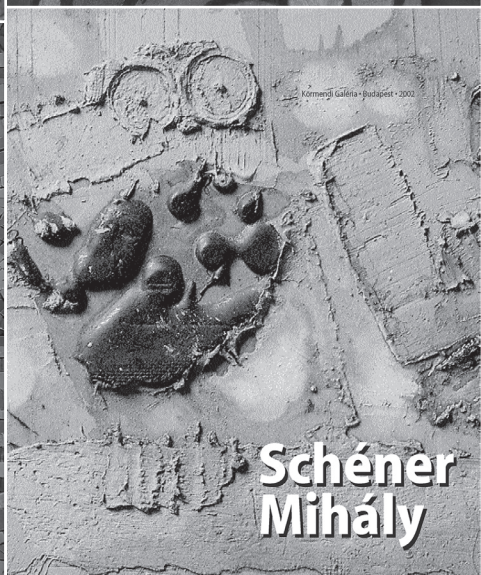
Vexess Pál

Mezei Ottó
Papp Oszkár

Hegyi György

Schéner
Mihály

kaptak teret, az aukciókon is csak mintegy véletlenszerűen bukkantak fel a munkáik. Könyv, katalógus, amely színvonalasan reprezentálta volna a munkásságukat, csak egy szűk művészi réteg alkotóinak kiváltsága volt. Az alkotók többsége ilyenekkel nem rendelkezett. Így aztán a szimpatikus házaspár nem vette meg a nekik nagyon is tetsző Dienes Gábor-képet, egy dokumentálatlan, nemzetközileg ismeretlen művész műtárgyáért nyilván magasnak találták az árat.

Beszélgetni kezdtünk Németh Gézával arról, hogy ezen a helyzeten változtatni kellene, s kialakult bennünk az a meggyőződés, hogy azoknak a művészeknek, akiket mi szeretnénk képviselni, fontos volna a XXI. századi színvonalnak megfelelő katalógust vagy könyvet készíteni. Németh elmondta, már régóta gondolkozott azon, hogy saját művészetéről készítsen összefoglaló könyvet. Megegyeztünk, hogy javaslatot tesz egy művészeti könyvsorozat formátumára. Egyben jelezte, hogy szeretné, ha a róla szóló könyv ebben a sorozatban jelenne meg. Hozta kisvártatva a javaslatát, amelyikben a fekvő és álló reprodukciók egyaránt jól érvényesülnek. Megegyeztünk abban is, hogy S. Nagy Katalin művészettörténész tanulmányával, sorozatunk 3. számú köteteként jelenik meg a róla szóló monográfia. Barátjának, *Gerzson Pálnak* is készített egy kötetet, ez lett a sorozat 4. számú könyve.

Azért lett Gézáé a 3. számú kötet, mert azt mondta, ilyen nagy jelentőségű könyvsorozat nem kezdődhet vele. Nem tudtuk, hogy képesek leszünk-e majd 1. és 2. kötetet is elkészíteni, hiszen egyáltalán nem volt kiadói tapasztalatunk és ismeretünk, bár az nem volt kétséges számunkra, hogy ez egy drága műfaj, és tudtuk, hogy a kortárművész-monográfia nem eladható, csak reklámként szolgál.

Akkor még nem sejtettük, hogy ez a számozás utóbb milyen szerencsésnek bizonyul. Családi barátunk, dr. Bay Miklós, a Nagybányáról Németországba elszármazott orvos elhatározta, hogy könyvben állít emléket Thorma Jánosnak, aki megszűnéséig vezette a nagybányai művésziskolát, és akinek művészete a társainál kisebb figyelmet kapott a művészettörténeti feldolgozásban. Felvetette, nem adhatná-e ki a róla szóló könyvet a mi sorozatunkban. A sorozatot eredetileg kortárs művészeknek szántuk, de úgy gondoltuk, a *Thorma-monográfiával* jó ügyet szolgálunk. Így kapta a kötet az egyes számot, arra is utalva, hogy a gyűjtést nem a kortársakkal kezdtük. A kettes számot pedig a gyűjteményünket bemutató album kapta 1997-ben.

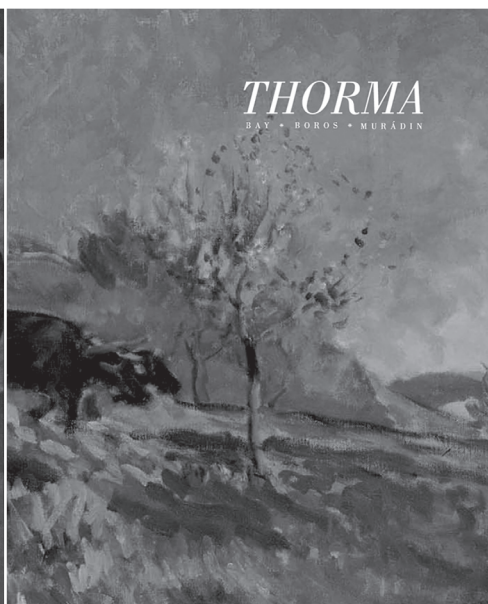
Amikor Németh Gézával megpróbálunk kortárs művészeti monográfiasorozatot indítani, először azt kellett fontolóra vennünk, hogy mely művészekkel szeretnénk hosszú távon foglalkozni. Számba vettük a művészettörténészek által kimagasló jelentőségűnek ítélt alkotókat, akiknek munkásságára koncentrálni kívántunk. Ehhez persze az kellett, hogy egyetértésre jussunk a kiválasztott művésszel, mert a könyv előkészítésének nehéz, hosszú, rögzös, nem kevés pénzt igénylő folyamatában aktívan részt kellett vennie. Ugyanis az életművek tudományos igényű feldolgozása elképzelhetetlen a művek nyilvántartásba vétele, dokumentálása, fotózása, a művész életútjának, pályájának regisztrációja, a szakirodalom összegyűjtése, a bibliográfia összeállítása nélkül. Ez a feldolgozás teremti meg az életmű-kiállítások megrendezésének lehetőségét is, és ez az alapja a monográfiák elkészítésének...

Volt olyan művész, akinél két-három ezer tárgyat vettünk kézbe, például *Gyarmathy Tihamér*, *Papp Oszkár*, *Schéner Mihály* esetében. A többi

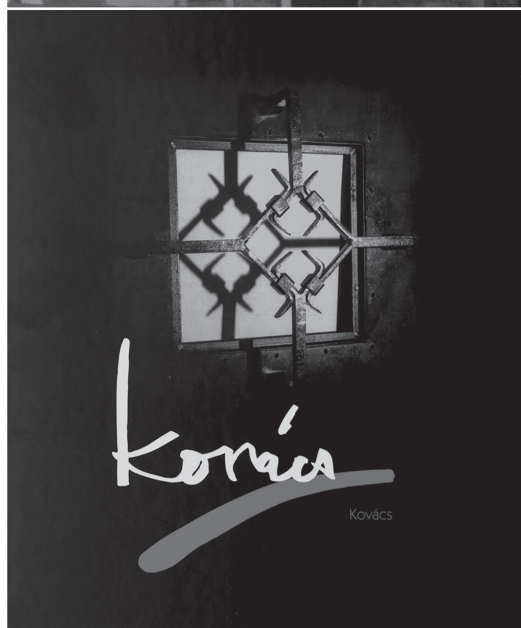
OROSZ GELLÉRT

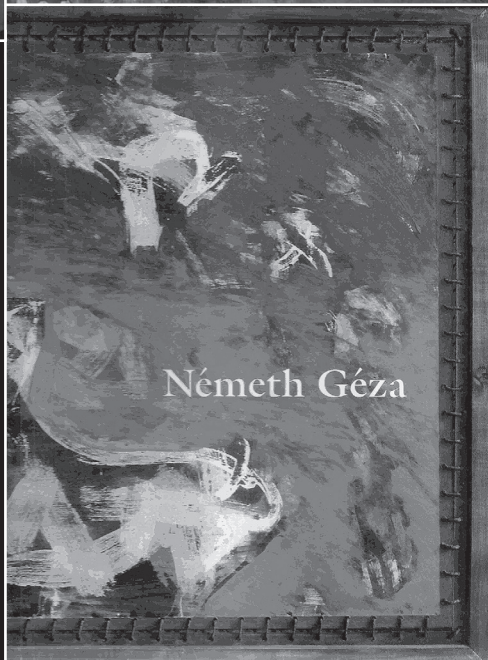
THORMA
BAY • BOROS • MURÁDIN

CSÁJI ATTILA

Kovács

Németh Géza

GERZSON PÁL

művésznél is meghaladja az egy-két ezret a felmért darabok száma. Volt, amikor mindvégig jelen volt a művésszel foglalkozó művészettörténész, volt, amikor csak az életművet feldolgozó tanulmány elkészítése során tanulmányozta, zömében fotóinkról, az általa nem ismert műveket...

A felmérések alatt szinte teljes körű ismeretanyagra tettünk szert. A művészek szívesen elmagyarázták festési titkaikat, például *Kántor Lajos* megmutatta, hogy milyen sablonokkal dolgozott, vagy *Gyarmathy* elmagyarázta, hogyan készítette a fotogramjait. *Schéner Mihály* a szemünk láttára vágta és készítette fotó- és grafikai montázsait, amelyekhez régebbi rajzai fénymásolatait is felhasználta. Egyszer azzal lepett meg minket, hogy ezekből az általa kiszínezett rajzaiból bekötetett egy könyvre valót, s nekem és Máténak ajánlotta 2006 karácsonyán azzal, hogy a mi baráti inspirációnkra és tiszteletünkre színezte. A könyv címlapján a *Szent Mihály-napi Mókák* cím szerepel (*Buffa Rusticana*). Különleges érték lett ez számunkra.

Most csak néhány művészről ejtettem szót, de a komoly felmérések sorában említhetném Frey Krisztiánt, Donát Pétert, Szabó Zoltánt, és még azokat a művészeket is, akiknek kiadványaira a 2000-es évek után került sor. Ilyenek voltak: Kerényi Jenő, Barna Miklós, Papp Oszkár, Veress Pál, Hegyi György, Mészáros Dezső, Fóth Ernő, Balázs Irén textilművész, Németh Aladár ipari formatervező, Csorba Simon László, Nagy Sándor, Gádor Magda, Birkás István, Várnagy Ildikó, Károlyi Ernő, Kántor Lajos, Turcsán Miklós, a fiatalabbak közül Adorján Attila, Fürjesi Csaba. És számos katalógust is kiadtunk a kiállításaink kísérőjeként...

Ebben a munkában intő példák sora inspirált bennünket. Csak egyet említek. 2000-ben felhívtam engem Szabci (Szabó Zoltán), hogy meghalt Aczél Ilona, és egyetlen örököse az unokahúga, akinek hamarosan ki kell ürítenie a Máglya közti műteremházban lévő műtermet... Most van az utolsó pillanat, menjünk oda, és amit lehet, mentsünk meg. Amikor odaértünk a művészhez, hatalmas konténert láttunk, amelybe szállító munkások hordták a műveket. Elképedtünk, de már nem lehetett mit csinálni, minden gyűrve, összetörve feküdt a konténerben. Az unokahúg pedig ott sírt a műteremben. Szemébe kerülésük helyett ezek a nonfiguratív alkotások akár díszíthették volna kulturális intézmények, iskolák, öregotthonok tereit.

A könyvkiadásunkhoz tartozik egy különleges műfaj: az egyedi könyvek. 2006-ban megismerkedtünk Vincze Lászlóval, a szentendrei papírmérítő műhely tulajdonosával, és megegyeztünk az egypéldányos kiadványokban: eredeti kézzel merített papír felhasználásával készítünk olyan könyveket, amelyek a művész hat kéziratát és hat eredeti műtárgyát tartalmazzák. A címlapon dombornyomással jeleztük a művész nevét és a könyv címét. Kézi munkával készült fadobozokat gyártattunk hozzá, ezekből több százat készítettünk. Sajnos, nem folytathattuk, mert egy-egy ilyen könyv bekerülési költsége nagyon magasra rúgott. Ám ugyancsak Vincze Lászlóval közösen alakítottunk ki olyan megfelelő méretű, egyedi könyvet, amelyet már fel lehetett tenni a MEK-re. Ebből a műfajból száz-húsz egyedi könyv készült, fenn vannak a MEK-en lapozható és letölthető formában. A neten csak a művészek nevére kell rákeresni. ♡